

Koninklijke Commissie voor Geschiedenis

Jaarverslag 2008

De Commissie vergaderde op 1 maart, 14 juni, 25 oktober en 13 december. Het Bureau vergaderde op dezelfde data.

1. Doelstellingen

Het koninklijk besluit van 1 april 1976 bevestigt de opdracht die aan de Commissie werd toegewezen bij haar oprichting in 1834. Deze opdracht bestaat erin 'de schriftelijke bronnen met betrekking tot de geschiedenis van België op te sporen, te registreren, uit te geven en te onderzoeken, kritische studies over deze bronnen te publiceren en werkinstrumenten ter beschikking van de geschiedkundigen te stellen'.

Als gevolg van de vooruitgang van de historische wetenschap en de algemene evolutie gedurende 175 jaar mag de Commissie deze richtlijnen interpreteren met een zekere soepelheid qua vorm. Terwijl ze de bronnen betreffende ons verleden op traditionele wijze blijft publiceren, heeft de Commissie oog voor de inbreng van elektronische publicaties en het aanleggen van databanken (cf. 6.3, 6.4, 6.5). Ze organiseert ook colloquia met betrekking tot de haar toegewezen opdrachten (cf. 6.1, 6.5). Ze streeft er onophoudelijk naar om partnerschappen en samenwerkingsverbanden te ontwikkelen op nationaal en internationaal niveau (cf. 6.4, 6.5). Als gevolg daarvan geniet de Commissie een onbetwistbare bekendheid in ruime kringen. De hoedanigheid van stichtend lid van het netwerk *Porta Historica* (cf. 6.5) is een blijk van de bijzondere erkenning vanwege haar gelijken. Via haar website bereikt de Commissie ook een breed publiek in binnen- en buitenland.

2. Samenstelling van de Commissie

De Commissie is als volgt samengesteld : de hh. Jean-Marie Duvosquel, voorzitter; Gustaaf Janssens, ondervoorzitter ; Claude Bruneel, secretaris-penningmeester ; Guy Vanthemsche, adjunct-secretaris-penningmeester ; Ludo Milis, Jean-Louis Kupper, Jean-Marie Cauchies, Claude de Moreau de Gerbehaye, Jozef Van Loon, Mw. Thérèse de Hemptinne, de hh. Herman Van Goethem, Bruno Demoulin, Karel Velle, Jo Tollebeek, Mw. Valérie Piette, de hh. Jean-Marie Yante, leden ; Henri Haag, Jan Craeybeckx, Jean-Jacques Hoebanx, Jan Goossens, Walter Prevenier, baron Van Caenegem, de hh. André Joris, André Goosse, Reginald De Schryver, ereleden.

De voorzitter, de ondervoorzitter, de secretaris-penningmeester en de adjunct-secretaris-penningmeester vormen het Bureau. Dhr. Jean-Luc De Paepe, administratief secretaris, helpt bij het beheer van de Commissie.

De Commissie betreurt het verlies van een van haar leden, onze confrater Pierre Cockshaw, die op 15 maart 2008 in Vorst is overleden. Op de vergadering van 13 december werd dhr. Jean-Marie Yante, hoogleraar aan de Université catholique de Louvain, verkozen in zijn functie.

3. Website

De website (<http://www.crhistorie.be> of www.kcgeschiedenis.be) bevindt zich op de server van de Koninklijke Bibliotheek van België, die welwillend instaat voor het onderhoud ervan. De website stelt op gedetailleerde en geïllustreerde wijze – in het Nederlands, het Frans en het Engels – de geschiedenis, de samenstelling, de doelstellingen en de verwezenlijkingen van de Commissie voor. De website bevat ook de volledige catalogus van de publicaties. Deze catalogus kan worden geraadpleegd door een zoekactie volgens de naam van een auteur, woorden van de titel of volgens sleutelwoorden. De recentste volumes en de nieuwigheden worden met een samenvatting voorgesteld.

Sinds er sedert mei 2005 regelmatig statistieken worden bijgehouden, werden meer dan 150.000 bezoeken geregistreerd, één derde daarvan tijdens het afgelopen boekjaar. Gedurende deze periode werden aldus uit alle hoeken van de wereld 106.000 pagina's geraadpleegd. Uit een gedetailleerd overzicht van de 'hits' per land, opgesteld van juli tot december, blijkt dat België goed is voor 43,2%. Daarna komt Amerika met 29%, voornamelijk de Verenigde Staten en Canada, gevolgd door andere Europese landen excl. België (20,2%). De Russische Federatie is goed voor ca. 5%. Azië beperkt zich tot 2%. De score van Afrika enerzijds en van Australië en Nieuw-Zeeland anderzijds is telkens lager dan één procent.

Na zeven jaar was een technische aanpassing van de website noodzakelijk. Dit was ook een gelegenheid om opnieuw na te denken over het concept en om de inhoud verder uit te breiden. De Commissie besliste deze update te doen samenvallen met de viering van haar 175ste verjaardag in 2009 (cf. 6.1). De inhoud zal in verschillende opzichten worden verrijkt. De volledige indices op de *Handelingen* (van 1834 tot heden) zullen opzoekingen mogelijk maken op auteursnaam, woorden uit de titel van de artikelen en woorden van de regesten van de uitgegeven documenten. We merken op dat de gedrukte jaarlijkse indices niet cumulatief waren en bovendien in 1983 om budgettaire redenen waren stopgezet. Anderzijds zullen de eerste vijf gedigitaliseerde versies van niet langer verkrijgbare, maar nog vaak gevraagde titels, ook toegankelijk zijn. De hele operatie kon worden gerealiseerd in samenwerking met het Rijksarchief. Deze samenwerking is een eerste stap op een weg die de Commissie verder wil bewandelen. Tot slot zal de website toegang bieden tot verschillende databanken (cf. 6.4, AMSAB, Narrative Sources, *Thesaurus diplomaticus*).

4. Publicaties en verspreiding

De Commissie publiceert jaarlijkse *Handelingen* en boekdelen die ingedeeld zijn in verschillende reeksen (Collecties in-4°, in-8°, Verzameling van de Akten van de Belgische vorsten, Documenten met betrekking tot het internationale statuut van België sinds 1830, Bronnen over de geschiedenis van België tijdens de Tweede Wereldoorlog, Werkinstrumenten, *Thesaurus diplomaticus* op cd-rom). Deze collecties tellen vandaag meer dan tweehonderd titels, waarvan er verschillende meerdere delen tellen.

Deze edities, die een hoog wetenschappelijk niveau bezitten, hebben betrekking op onuitgegeven teksten over ons nationaal verleden die in België of in het buitenland worden bewaard. De Commissie is zich met name bewust van het gebrek aan evenwicht in het nadeel van de hedendaagse tijd. Deze situatie wordt invloed door het verleden en door de chronologische evolutie van het onderzoek. Het eerste werk in dit genre, gewijd aan de Belgische revolutie en de Tiendaagse Veldtocht, verscheen pas in 1912 ! De laatste jaren heeft onze Commissie vele inspanningen geleverd om deze situatie te verbeteren. Zo publiceerde ze in 2008, zoals men hierna kan lezen, twee volumes betreffende de 19de en de 20ste eeuw. Ook

andere initiatieven en samenwerkingsverbanden komen tegemoet aan deze bezorgdheid (cf. 5, 6.4). Ook op dit gebied echter waakt de Commissie er steeds over dat ze het hoge wetenschappelijke niveau van haar publicaties handhaaft, ondanks de concurrentie van andere uitgevers en media die niet noodzakelijk dezelfde doelstellingen nastreven. De voorbeeldige kwaliteit van de werken waarvoor ze borg staat, is belangrijker dan hun aantal.

Het volume van de hedendaagse bronnen, dat natuurlijk voortdurend groeit, brengt mee dat er keuzes moeten worden gemaakt, nog versterkt door budgettaire beperkingen. Deze selectie is niet minder noodzakelijk voor de documenten van de vorige eeuwen, ook al is hun aantal kleiner. Niet alle documenten zijn even belangrijk en het is niet altijd even relevant om ze uit te geven. Bijgevolg heeft de Commissie interne regels vastgelegd op basis waarvan de prioriteiten worden bepaald. Vier commissarissen hebben als opdracht verslag uit te brengen over de kwaliteit en de geschiktheid van elke publicatie. Ze houden met name rekening met de originaliteit, de voorbeeldwaarde en de inbreng van de voorgestelde documenten voor het verrijken van de problematiek en de methodologie.

In 2008 verschenen drie publicaties :

- **Véronique LAMBERT, *De Oorkonden van het Sint-Donatianskapittel te Brugge, 9de eeuw-1300, deel I, XVIII-531 p. (Collectie in-4°)***. Deze editie omvat 517 oorkonden, de meeste onuitgegeven, die niet alleen in het bisschoppelijk archief te Brugge maar ook in vele andere depots in binnen- en buitenland worden bewaard. Niet alleen de akten van het kapittel, maar ook alle akten waar het kapittel zelf of een van zijn leden een belanghebbende partij is, werden geregistreerd. Een korte technische inleiding beschrijft de principes die bij deze editie werden gevolgd. Een grondiger studie zou ze moeten aanvullen in deel II. Dit 2de deel zal ook de bibliografie en de indices bevatten.
- **Lieve GEVERS, *Jezuïeten, bisschoppen en flaminganten. Documenten uit kerkelijke archieven over de controverse rond het taalregime in het katholiek middelbaar onderwijs, 1900-1906, LII-176 p. (Collectie Groot in-8°)***. Deze editie van 76 documenten werpt een nieuw licht op het moeilijke debat in kerkelijke kringen over de vervlaamsing van het confessioneel onderwijs in Vlaanderen naar aanleiding van het ontwerp van de wet-Coremans van 1901. De auteur besteedt bijzondere aandacht aan de positie van de jezuïeten maar ook aan het standpunt van de jozefieten en heeft verder ook oog voor het bewegende front van de bisschoppen en voor de gevolgen van de benoeming van Désiré Joseph Mercier tot aartsbisschop van Mechelen. Mevrouw Gevers werpt ook een welgekomen licht op de rol van een aantal katholieke politici.
- **Nicole CAULIER-MATHY en Nicole HAESSENNE-PEREMANS, *Une vie au fil des jours. Journal d'un notable politicien et naturaliste, Michel-Edmond de Selys-Longchamps (1823-1900), 2 vol., LXV-1747 p., 25 ill., 2 genealogische tafels (Collectie Groot in-8°)***. De 'Commission communale de l'histoire du Pays de Liège' (Stad Luik) heeft met een subsidie bijgedragen tot het drukken van dit werk. De auteur begon aan dit dagboek toen hij nauwelijks tien jaar oud was en zette het voort tot aan zijn dood. Hij was een kasteelheer in de buurt van Borgworm, een antiklerikaal liberaal senator maar ook een diepgelovig katholiek, een man van de wetenschap, voorzitter van de Belgische vereniging voor entomologie en lid van de Académie royale de Belgique. Dit dagboek bevat korte aantekeningen voor persoonlijk gebruik die hij dag in dag uit noteerde. Ze getuigen van de vele facetten van het dagelijks leven van een aristocraat in die tijd, van de heersende mentaliteit in zijn milieu, de levensstijl, de mondaine relaties, de

voorstellingen en vrijetijdsbesteding, de jacht en de zorgen van een grootgrondbezitter. Uit de tekst blijkt ook de passie van de baron voor plant- en dierkunde. Tot slot onthult het dagboek ook de politieke observaties van een man die vanaf 1843 gemeenteraadslid was in Borgworm, senator vanaf 1855 en die beide mandaten tot het einde van zijn leven vervulde. Het is dus een vrij ongewoon document dat rijk is aan informatie over het maatschappelijk, politiek, religieus, economisch en wetenschappelijk leven tijdens de 19de eeuw in België.

- **Deel 173, 2007, fasc. 1-4 van de *Handelingen*, telt 323 pagina's.**
 - Naast het administratieve gedeelte (vergaderingen gehouden in 2006 en verslag over het jaar 2005), bevat dit volume vijf artikelen. Het bulletin begint met een korte persoonlijke en ontroerende getuigenis van de betreurde Bryce LYON (Brown University). Als vriend beschrijft de Amerikaanse historicus enkele elementen van de persoonlijkheid van de grote Gentse mediëvist: *François Louis Ganshof: Medieval Historian and Friend*, (p. 5-14 en een facsimile, met een *Editorial Note*, door Ludo Milis). Naast het intrinsieke belang is deze bijdrage een eerste stap op een weg die de Commissie verder wil bewandelen door zogenaamde 'ego-documenten' meer voor het voetlicht te brengen.
 - Alexis Wilkin voert een nieuw onderzoek naar de *Datation et analyse du contexte de rédaction du Polyptyque dit de 1280 de la cathédrale Saint-Lambert de Liège* (p. 15-45) en herneemt aldus een dossier dat in 1958 werd geopend door Denise Van Derveeghde. De datum die zij had vastgesteld – rond 1280 – is niet geldig voor de volledige bron. In werkelijkheid hebben we te maken met een samengesteld document dat in de eerste helft van de 14de eeuw werd overgeschreven. Het initiatief voor deze kopie houdt wellicht verband met de ontwikkeling van de Luikse administratie en misschien ook met de zorg om een vermogen te beheren dat misschien te kampen kreeg met economische moeilijkheden.
 - Terwijl de adel van het graafschap Vlaanderen het voorwerp is geweest van een fundamentele studie voor de periode die liep tot in 1300, hebben zijn afstammelingen uit de latere periodes nog niet dezelfde belangstelling genoten. Een eerste stap wordt gezet door Frederik BUYLAERT, Jan DUMOLYN, Pieter DONCHE, Eric BALTHAU en Hervé DOUXCHAMPS met *De adel ingelijst. "Adelslijsten" voor het graafschap Vlaanderen in de veertiende en vijftiende eeuw* (p. 47-187). De auteurs publiceren zeven lijsten voor de jaren 1362 tot 1481; de lijsten waren beschikbaar in originele vorm dan wel als kopieën uit de 16de en 17de eeuw. Ze werden opgesteld voor militaire doeleinden en bevatten de namen van edellieden en van personen die strikt genomen niet tot de adel behoorden, maar toch werden geacht deel uit te maken van die sociale groep. Deze documenten dragen ook bij tot een betere kennis van de politieke, economische en culturele geschiedenis van het graafschap Vlaanderen. Tot slot zijn ze ook nuttig in het kader van genealogische studies.
 - Salome Sticken (1359-1449) is de bekendste vrouwelijke volgeling van Geert Grote, grondlegger van de Moderne Devotie in de 14de eeuw. Lieve DE MEY en Kathrien HEENE, *Een opmerkelijke biografie van een moderne devote: de Vita et conversacio Salome priorisse in Diepenven*, p. 189-229, geven een Latijnse versie uit. Het betreft een uittreksel van een handschrift van het laatste decennium van de 15de eeuw dat in de Koninklijke Bibliotheek van België wordt bewaard. Zo starten ze de vergelijking en zoeken ze naar

wisselwerkingen tussen de versies in de volkstalen, opgesteld door de zusters zelf, en de versies in de geleerdentaal van de hand van geestelijken.

- Tot slot geeft Toon QUAGHEBEUR de tekst uit waarmee de gouverneur-generaal van de Nederlanden een einde wilde maken aan de conflicten tussen de bisschoppelijke jurisdicties en de seculiere rechtscolleges: *Het decreet van 7 november 1695 van gouverneur Maximiliaan Emmanuel van Beieren aan de Raad van Brabant tegen de recursus naar de seculiere rechtbanken door clerici* (p. 231-256). Hij verbood de seculiere rechtbanken om voortaan nog kennis te nemen van de vorderingen die bij hen aanhangig werden gemaakt door clerici, voor zover ze betrekking hadden op tucht of op het geloof. Dit decreet is het voorwerp van verschillende interpretaties in Rome en in Madrid. Het probleem ligt des te gevoeliger omdat het aansluit bij de hevige internationale controverse tussen jansenisten en anti-jansenisten op het einde van de 17de eeuw.

EBSCO Publishing neemt de *Handelingen* op in haar databanken die ze verspreidt onder universiteitsbibliotheken wereldwijd. Dit initiatief heeft tot gevolg dat de publicaties van de Commissie een veel groter publiek bereiken.

5. Publicaties in drukproof of ter perse

- Alain DIERKENS en David GUILARDIAN, *Actes des comtes de Louvain, puis Ducs de Brabant (début du XIe s. - 1190)*.
- Maurits VAN DURME, *Inventaire détaillé des copies Gachard et Morel-Fatio prises sur les documents de Simancas et conservées aux Archives générales du Royaume à Bruxelles*.
- Guy VANTHEMSCHE, *Le Congo belge pendant la première guerre mondiale. Les rapports du ministre des Colonies Jules Renkin au roi Albert Ier (1914-1918)*.
- Guy VANTHEMSCHE en Patricia VAN DEN EECKHOUT, *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België 19de-20ste eeuw, een herziene en uitgebreide versie van de editie die in 1999 verscheen (Brussel, VUBpress, 1.439 p.)*. Later zal de Commissie in haar collecties ook een Franse vertaling publiceren.

Andere studies worden momenteel door de commissarissen bestudeerd of worden voorbereid:

- Emmanuël FALZONE, *Le compte d'exécution testamentaire de maître Grégoire Nicolai, chanoine du chapitre de l'église cathédrale Notre-Dame à Cambrai et official de l'évêque (1469-1470 n. st.)*.
- Stéphanie LAMBOT, *Corpus des inscriptions médiévales de Belgique*.
- Alain LOTIN, *Un témoin de la vie et des comportements du peuple lillois au XVIIe siècle : les mémoires de Chavatte, ouvrier tisserand*.
- Daniël VANACKER, *De oorlogsbrieven van Jean Pecher (1914-1918)*.
- Jean-Louis VAN BELLE, *Deux livres d'expéditions de marbres d'un marchand de Beaumont-Rance en Hainaut (1769-1784)*.
- **De *Handelingen* 2008**, die binnenkort zullen verschijnen, bevatten de volgende bijdragen:
 - Henri HAAG, *Le Mémoire de L. Arendt et les Conseils des ministres d'août 1914*.

- José Eloy HORTAL MUÑOZ, *La visión de un ministro « castellanista » sobre la situación de los Países Bajos al final del siglo XVI ; los « advertimientos » de Esteban de Ibarra.*
- Gustaaf JANSSENS, *Paul-Henri Spaak en het begin van de Belgische onafhankelijkheidspolitiek (1936-1937).*
- Steven VANDERPUTTEN, *Het turbulente verleden van de Luikse prinsbisschoppen door de ogen van een inwoner van het oude graafschap Loon: Petrus Treckpoels Chronijk van Luyk (circa 1498-1507).*
- De *Handelingen* 2009 zullen verschijnen als een jubileumuitgave naar aanleiding van de 175ste verjaardag van de Commissie. Momenteel bestaan daarvan de drukproeven. Dit volume schetst het leven van de Commissie tijdens de laatste 25 jaar, bevat biografische beschrijvingen van de leden evenals originele bijdragen van de verschillende leden.

6. Lopende activiteiten, nationale samenwerkingsverbanden en internationale relaties

6.1. In 2009 viert de Commissie dus de **175ste verjaardag** van haar bestaan. Om deze gebeurtenis de nodige luister bij te zetten werden verschillende initiatieven genomen:

- publicatie van de *Handelingen* 2009 als jubileumvolume (cf. 5);
- vernieuwen van de voorstelling en uitbreiden van de inhoud van de website (cf. 3);
- terbeschikkingstelling, op de website, van een cumulatieve inhoudstafel van de volumes van de *Handelingen* vanaf het begin, in 1834, tot vandaag (cf. 3);
- creëren van een tweejaarlijkse prijs genoemd naar Henri Pirenne (1862-1935), internationaal vermaard historicus die ook actief was als secretaris van de Commissie van 1907 tot aan zijn dood. Deze onderscheiding wil de auteur belonen van een al dan niet uitgegeven belangrijke editie van teksten die betrekking heeft op de geschiedenis van België en als exemplarisch wordt beschouwd. De werken mogen handelen over de Middeleeuwen, de Nieuwe Tijd of de Hedendaagse Periode ;
- organisatie, op 28 en 29 april, van een internationaal colloquium met als thema *Digital edition of sources in Europe: achievements, (juridical and technical) problems and prospects.* Daaraan zullen de partners van het Europese project *Porta Historica* deelnemen (cf. 6.5);
- organisatie, op 11 en 12 december 2009 in het Paleis der Academiën, van het colloquium *Chancelleries princières et scriptoria, du Xe au XIVe siècle.*

6.2 De **Prijs Bryce and Mary Lyon** werd gecreëerd dankzij de gulheid van deze Amerikaanse historicus, die in 2007 is overleden. Deze prijs ten bedrage van 250 euro heeft tot doel jonge onderzoekers aan te moedigen in de wetenschappelijke editie van archiefdocumenten en handschriften. Door hen aldus te belonen, bekrachtigt de Commissie officieel de verdiensten waarop zij zich kunnen beroepen in een curriculum. In 2008 werd de prijs voor de vierde keer toegekend. Laureaat is dhr. Frederik BUYLAERT, de jongste auteur van het collectief artikel ‘*De adel ingelijst. “Adelslijsten” voor het graafschap Vlaanderen in de veertiende en vijftiende eeuw*’, verschenen in de *Handelingen* 2007 (cf. 4).

6.3 Belangrijkste lopende onderzoeksprojecten buiten het kader van een partnerschap

- Mevrouw Carol CHATTAWAY, doctor in de geschiedenis van de universiteit van Londen, verzorgt de editie van twee inventarissen van roerende goederen die werden opgesteld bij het overlijden van Filips de Stoute (1404) en van Margareta van Male (1405). Er wordt overwogen om de editie online te plaatsen.
- Mevrouw Godelieve DE MEY werkt voort aan het derde volume van de Handelingen van Diederik van den Elzas, graaf van Vlaanderen (1168-1177), onder de leiding van onze consoror Thérèse de Hemptinne.
- De heer Alain MARCHANDISSE, gekwalificeerd vorser van het FNRS aan de universiteit van Luik, werkt voort aan de editie van het cartularium van de abdij van Aulne.
- Mevrouw Katrien VANDEWOUDE werkt voort aan de index (namen van personen, plaatsen en beroepen) van de rekeningen van de stad Brugge (1302-1319), waarvan de editie werd verzorgd door wijlen onze confrater Carlos Wyffels. Het feit dat het zo lang duurt om deze onderneming te voltooien kan worden verklaard door de drukke beroepsactiviteiten van de betrokkene enerzijds en door bijkomende moeilijkheden die inherent zijn aan de identificatie anderzijds. Dit werk werd onder andere gefinancierd door een subsidie van de gemeentelijke overheden en door een subsidie van de provincie West-Vlaanderen. Een elektronische editie wordt overwogen.
- De heer Maurice VAN DURME, auteur van de reeks boekdelen *Les Archives de Simancas et l'histoire de la Belgique (IXe-XIXe siècle)*, vordert traag, gelet op zijn gevorderde leeftijd, met het uitwerken van de *Index alphabétique* (d. II, N-Z) van de namen betreffende de gepubliceerde vier delen. Jammer genoeg weigert hij zich te laten bijstaan door een medewerker, zoals de Commissie had voorgesteld. Onze confrater Gustaaf Janssens gaat regelmatig na hoe dit werk vordert.
- Dhr. Jean-Pol WEBER werkt onder de leiding van onze confraters Jean-Marie Duvosquel en Claude de Moreau de Gerbehaye aan de verschillende teksten die wijlen Roger Petit heeft nagelaten over de fiscaliteit in Luxemburg tussen 1360 en 1565. Dit jaar al zou een eerste volume ter onderzoek aan de Commissie kunnen worden overgelegd. A rato van één aflevering per jaar zou deze onderneming in 2011 worden voltooid.
- De Commissie heeft tal van andere voorstellen ontvangen voor publicatie van studies in boek- of artikelvorm. Het is voorlopig te vroeg om deze werken te vermelden, daar ze zich nog in de projectfase bevinden of amper zijn aangevat.

De meeste onderzoekswerkzaamheden die plaatsvinden onder het toezicht van de Commissie, zijn het werk van vrijwillige medewerkers wier bijdrage waardevol en zelfs onmisbaar is. Hun bijdragen zijn echter vaak, en terecht, gericht op hun persoonlijke interessesferen. Om haar actieve rol in de ontwikkeling van de historische wetenschap ten volle te vervullen, is de Commissie het bijgevolg aan zichzelf verplicht om ook projecten te voeren die meer coördinatie vergen, grootschaliger zijn en vaak van lange duur. Daartoe moet ze onvermijdelijk een beroep doen op bezoldigde wetenschappelijke medewerkers. Zo is de heer Philippe DEMONTY belast met het voortzetten van de *Nouveau Wauters* voor de jaren 1200 tot 1250. Hij wordt in de uitvoering van zijn

opdracht bijgestaan door een begeleidingscommissie die is samengesteld uit onze consoror Thérèse de Hemptinne en onze confraters Jean-Louis Kupper en Walter Prevenier. De versie betreffende de periode vóór 1200 is in 1999 op cd-rom verschenen onder de titel *Thesaurus diplomaticus*. Dit gedigitaliseerd repertorium met betrekking tot de oorkonden van de voormalige Zuidelijke Nederlanden, die in verschillende Belgische en buitenlandse archieven worden bewaard, vernieuwt volledig de inhoud van de volumes die in de 19de eeuw werden samengesteld en vult ze ook aan. Dhr. Demonty heeft de vorderingen van zijn onderzoek aan de Commissie voorgesteld op de vergadering van 1 maart. De databank bevat op 31 december 2008 33.336 analyses, 17.974 volledig geregistreerde teksten en 4.435 digitale beelden. De bibliografie verzamelt 3.623 titels. De Commissie wil dit werkinstrument voor iedereen toegankelijk maken voor een zo laag mogelijke prijs of, beter nog, gratis. Bijgevolg overweegt ze om de inhoud over enkele jaren online te plaatsen en daar toegang toe te geven via haar website.

6.4 Nationale samenwerkingsverbanden

- Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provincies : het partnerschap dat in januari 2007 werd gesloten met betrekking tot het project inzake een gedigitaliseerde indexering van de diplomatieke briefwisseling tussen Wenen en Brussel (1740/1748 – 1790), wordt op vruchtbare wijze voortgezet. Sinds het begin van het project werden 335 microfilms (meer dan 50.000 beelden) die het Algemeen Rijksarchief bewaart, bewerkt en voor zover nodig gecontroleerd in Wenen. Het Algemeen Rijksarchief en het Österreichisches Staatsarchiv hebben een overeenkomst gesloten voor de digitalisering van de microfilms in 2009.
- AMSAB (Instituut voor sociale geschiedenis van Gent). De samenwerkingsovereenkomst heeft betrekking op het indexeren en online plaatsen (op de website van elk van beide instellingen) van de notulen van het Bureau en de algemene raad van de Belgische Werkliedenpartij voor de periode 1892-1940. Na afloop van de vergadering van de Commissie op 25 oktober II. hebben twee vertegenwoordigers en de directeur van het AMSAB het voorlopige resultaat van de voorbereidende werkzaamheden en van het ontwikkelen van de elektronische editie voorgesteld.
- Universiteit Gent (prof. J. Deploige en Guy De Tré): er werd met deze universiteit een akkoord gesloten voor de ontwikkeling van nieuwe software om het raadplegen van de gegevensbank *Narrative Sources* efficiënter te maken. Deze gegevensbank inventariseert de verhalende bronnen van de Zuidelijke Nederlanden (prof. Deploige). De overeenkomst is in werking getreden op 1 oktober 2007 en het project heeft een looptijd van twee jaar. De raadpleging zal mogelijk zijn vanaf de website van de Commissie. De Commissie wordt in het begeleidingscomité vertegenwoordigd door onze confrater Ludo Milis en onze consoror Thérèse de Hemptinne.
- Université libre de Bruxelles (prof. Alain Dierkens en dhr. David Guillardian): de laatste hand wordt gelegd aan de voorbereiding van de editie van de oorkonden van de graven van Leuven, daarna hertogen van Brabant (begin 11de eeuw - 1190). De publicatie wordt gepland op het einde van 2009 (cf. 5).

6.5 Internationale samenwerkingsverbanden

De Commissie neemt als stichtend lid deel aan het Europese project *Porta Historica. A Network of Editors of Historical Sources*, dat in mei 2006 in het leven werd geroepen door het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING, Den Haag). De overige partners zijn het Institut für Mittelalterforschung (Wenen), dat deel uitmaakt van de Österreichische Akademie für Wissenschaften, de École nationale des Chartes (Parijs) en het Institute of Historical Research (Londen). De Commissie wordt vertegenwoordigd door onze voorzitter Jean-Marie Duvosquel en onze consoror Thérèse de Hemptinne, die tot in 2010 is verkozen tot lid van de Board. Zij hebben deelgenomen aan de vergadering van 2-4 december 2008 in Londen, samen met onze confrater Karel Velle. Deze laatste heeft er de uitgaven van de Commissie in detail voorgesteld en heeft ook de eerste stappen beschreven die de Commissie heeft gezet op het vlak van digitale uitgaven van uitgeputte werken. Uit een vruchtbare gedachtewisseling blijkt hoe belangrijk het is om ervaringen te delen, met name met het Instituut voor Nederlandse geschiedenis (ING). De vergadering van april 2009 zal plaatsvinden na het congres en wordt georganiseerd door de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis (cf. 6.1).

Op Europees vlak neemt de Commissie ook deel aan de gereputeerde onderneming van de *Monumenta Palaeographica Medii Aevi*, onder de bescherming van de Internationale Academische Unie. In samenspraak met de twee Koninklijke Academies voor wetenschappen van België staat de Commissie in voor de uitgave van verschillende teksten in de *Series Belgica*. De Commissie heeft daartoe een werkgroep opgericht, bestaande uit onze consoror Thérèse de Hemptinne en onze confraters Jean-Louis Kupper, Walter Prevenier en Jean-Marie Cauchies. Deze laatste stemde ermee in om de betreurde Pierre Cockshaw op te volgen.

Onze confrater Herman Van Goethem en de administratief secretaris, dhr. Jean-Luc De Paepe, vertegenwoordigen de Commissie in het Nationaal Comité voor Historische Wetenschappen, dat aangesloten is bij het Internationaal Comité voor Historische Wetenschappen. Overeenkomstig de statuten werd onze confrater Claude Bruneel in het Bestuursbureau van het Belgisch Historisch Instituut in Rome vervangen door onze confrater Bruno Demoulin.

7. Lokalen

Krachtens een akkoord gesloten tussen de voorzitter en de vast secretaris van de Académie royale de Belgique heeft de Commissie de twee lokalen ontruimd die zij sinds 1993 betrok op de tweede verdieping van de oude koninklijke stallen. De meubelen werden overgebracht naar een nieuw lokaal op de benedenverdieping van hetzelfde gebouw dat ter beschikking van de Commissie wordt gesteld. Een overeenkomst betreffende de precieze aard van de verwachte tegenprestaties moet nog worden opgesteld.